

особливості, притаманні певним групам, внаслідок чого вони можуть бути піддані певній класифікації.

Так, в юридичній літературі письмові докази за своїм змістом поділяють на розпорядчі документи (договори, заповіти, транспортні квитанції тощо) та довідково-інформаційні документи (переписка ділового й приватного характеру, довідки, посвідчення). Такий поділ на дві групи має вагомe значення, оскільки в розпорядчих документах реалізується воля учасників певних правовідносин, а в інформаційних містяться відомості інформаційного характеру.

За формою письмові докази поділяють на прості і нотаріально посвідчені. М.К. Треушников поділяє письмові докази за формою на чотири підгрупи: а) документи простої письмової форми; б) письмові докази обов'язкової форми і змісту (комерційний акт, акт про нещасний випадок на підприємстві, свідоцтво про народження, про реєстрацію шлюбу тощо); в) нотаріально посвідчені договори без їх подальшої реєстрації в органах управління; г) письмові договори, які потребують подальшої реєстрації в органах управління (договори, пов'язані з нерухомістю).

За суб'єктним складом письмові докази поділяють на офіційні та неофіційні. Офіційні докази - це документи, які складаються посадовими особами органів державної влади та місцевого самоврядування (розпорядження, накази, рішення тощо). Неофіційними вважаються документи, які складаються громадянами (договори, розписки, листи тощо).

Наведена класифікація сприяє полегшенню застосування на практиці письмових доказів при дослідженні та оцінці їх судом.

Як свідчать матеріали судової практики, у справах про визнання правочинів недійсними сторони рідко подають речові докази, хоча в деяких випадках у сукупності з усіма іншими доказами це сприяло б встановленню об'єктивної істини у справі.

Таким чином, судам під час розгляду і вирішення справ про визнання правочинів недійсними необхідно приділяти вагомe значення дослідженню письмових, а у разі необхідності й речових доказів, як того вимагають ст. ст. 185-188 ЦПК України. Суди повинні одразу встановлювати всі ознаки поданих письмових документів (інших предметів матеріального світу) і розглядати їх у співвідношенні з іншими доказами у справі.

Специфіка договору довічного утримання в контексті цивільно-правових зобов'язань

Бобрікова М.Р., студент 2-КА курсу ННІЗН НАВС

Науковий керівник : доктор юридичних наук , професор *Тімуш І.С.*

У наш час своє майбутнє можна забезпечити, певні заощадження, заробивши велику пенсію, уклавши договір страхування чи розраховувати на виявних нащадків. Існує широке коло різноимених засобів забезпечення свого майбутнього, однак засобом, який дасть вам відповідні гарантії у майбутньому є договір довічного утримання, який виступає однією з цивільно-правових форм забезпечення прав і законних інтересів громадян[1].

Договір довічного утримання - це таке цивільно-правове зобов'язання за яким одна сторона (відчужувач) передає другій стороні (набувачеві) у власність житловий будинок, квартиру або їх частину, інше нерухоме майно або рухоме майно, яке має значну цінність, взамін чого набувач зобов'язується забезпечувати відчужувача утриманням та (або) доглядом довічно[2].

Сторонами даного цивільно-правового зобов'язання є відчужувач і набувач. Варто зазначити, що цивільне законодавство передбачає, що договір довічного утримання характеризується змішаною формою множинності. Це означає, що на сторіні як відчужувача так і боржника може виступати декілька осіб [4, с. 112].

Договір довічного утримання передбачає укладення правових зобов'язань не тільки нерухомого майна, а й рухомого майна, що має значну цінність[2]. Чітко не визначено, що саме з рухомого майна може відчужуватися за договором довічного утримання, тобто це може бути транспортний засіб, антикварні речі, ювелірні прикраси, твори мистецтва, скульптури, побутова техніка та інші речі за умови, що вони мають значну цінність[3]. Але розмежування чи тлумачення понять «значна цінність» та «незначна цінність» у Цивільному кодексі України не надається, тобто це вирішується безпосередньо сторонами.

Проаналізувавши широкий спектр використаних джерел та літератури я вважаю за доцільне звернутися до питання проблем договору довічного утримання, зокрема я вважаю, що серед них можна виділити:

1) недосконалість цивільного законодавства, що проявляється в його неповноті та незрозумілості, зокрема в Главі 57 ЦК України, а саме: не вичерпний перелік предмету договору довічного утримання, що з однієї сторони підкреслює диспозитивність цивільного законодавства, а з іншої сторони підкреслює його не чіткість; кількість осіб, як на стороні відчужувача так і на стороні набувача. Положення ЦК України зазначають, що на стороні набувача може бути «кілька фізичних осіб», а на стороні відчужувача незрозуміла кількість співвлаників майна, які можуть виступати на стороні відчужувача тощо;

2) не рівність сторін у даному цивільно-правовому зобов'язанні, яка виражається в тому, що сторони володіють далеко не рівними правами і обов'язками, а саме положення ЦК України закріплюють більше прав і гарантій на стороні відчужувача. На стороні набувача переважають обов'язки і досить мала кількість гарантій;

3) необхідність забезпечення прав набувача.

Проаналізувавши положення абзацу 2 ч.1 ст. 756 ЦК України можна побачити, що відчужувач може розірвати договір довічного утримання у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням набувачем обов'язків[2]. Після чого він має право вимагати повернення майна, яке було ним передано набувачеві. Останній в свою чергу залишається без відповідної компенсації за свої витрати, оскільки дана стаття зазначає, що витрати понесені набувачем на утримання відчужувача, не підлягають поверненню[11, с. 9]. Це означає, що набувач може надавати утримання відчужувачу протягом тривалого часу 3-5 років, а останній звертається до суду і заявляє, що набувач неналежно виконував свої обов'язки, і останній залишається ні з чим. Проаналізувавши практику розгляду судам подібних за змістом справ, можна зазначити, що «феміда» виступає на стороні відчужувача, оскільки довести факт неналежного утримання досить легко, а ось довести інше досить важко. ч. 2 ст. 756 ЦК України встановлює гарантію для набувача, згідно якої суд, у разі неможливості виконання набувачем своїх обов'язків з підстав, що мають істотне значення, може залишити за набувачем право власності на частину майна, з урахуванням тривалості часу, протягом якого він належного виконував свої обов'язки за договором. Однак, виникає питання щодо «істотного значення» підстав. Можливо доцільна наявність у законодавстві приблизного переліку даних обставин.

При вирішенні даної проблеми було б доцільно, ввести систему відповідних гарантій, оскільки, учасники цивільних правовідносин є рівними у своїх правах, то варто було б їх забезпечити і відповідними гарантіями, зокрема мала б місце гарантія щодо безпідставного розірвання договору довічного утримання відчужувачем. Безпідставність можна визначити шляхом обстеження здоров'я відчужувача, умов його проживання, можна також ввести додатковий обов'язок для органів соціального нагляду, згідно з яким, останні зобов'язанні наглядати за належним виконанням сторонами своїх обов'язків. У цьому випадку при вирішенні спору зазначені органу можуть давати відповідні висновки суду, які будуть слугувати своєрідним «доказом» у справі.

На мою думку виникає багато питань ознайомлюючись з положеннями ч. 1 ст. 749 ЦК України, за якою у договорі довічного утримання можуть бути визначені всі види матеріального забезпечення, а також усі види догляду (опікування), якими набувач має забезпечувати відчужувача.

Можливо, зі сторони законодавців було б доцільним зробити дану норму імперативною і зазначити, що сторони зобов'язанні визначити у договорі всі види матеріального забезпечення. А зміни чи доповнення до нього можуть вноситися або за згодою сторін або в судовому порядку.

Отже, закінчуючи аналіз проблематики договору довічного утримання я вважаю за необхідне зазначити, що даний вид договору спрямований на надання відповідного утримання одній стороні і передачу за цю послугу майна іншій стороні. Однак договір довічного утримання беззаперечно потребує реформування на законодавчому рівні. Лише внесення змін до чинного законодавства дозволить забезпечити права, свободи і законні інтереси сторін на більш високому, більш демократичному рівні.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року із зм. від 1 лютого 2011 року // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року в редакції від 11.08.2013 року // [Електрон. ресурс] - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
3. Роз'яснення Департаменту нотаріату, фінансового моніторингу юридичних послуг та реєстрації адвокатських об'єднань при Міністерстві Юстиції України «Про особливості посвідчення договору довічного утримання(догляду)»від 01.04.2011 року// [Електрон. ресурс] - Режим доступу: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0023 323-11](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0023%20323-11)
4. Борисова В. І., Баранова Л. М., Жилінкова І. В. та ін.. Цивільне право України. Підручник: У 2 т. -К.: Юрінком Інтер, 2004. - Т. 2.- 552 с.
5. Горбунова Л. М., Богачов С. В., Іванчук І. Ф., Цирень О. С. Довічне утримання (догляд) М-во юстиції України.- К.: ТОВ «Поліграф-Експрес», 2006. - 41 с.
6. Дзера О. В., Кузнецова В. С., Луць В.В. та ін.. Зобов'язальне право: теорія і практика. Навч. посібн. для студентів юрид. вузів і фак. ун-тів. - К.: Юрінком Інтер, 1998. - 912 с.
7. Заїка Ю.О. Українське цивільне право. Навч. посіб. - К.: Істина, 2005. - 312 с.
8. Панченко М.І. Цивільне право України: Навч. посіб. - К.: Знання, 2005. - 583 с.
9. Стефанчук Р. О. Цивільне право України. Навчальний посібник. - К.: Наукова думка, 2004.-366с.
10. Шевченко Я. М. Цивільне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах. - Т. 2. Особлива частина. - К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. - 408 с.
11. Яворська О.С. Договір довічного утримання: проблеми теорії та практики застосування // [Електрон. ресурс] - Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>

Обставини і факти як складові елементи предмету доказування під час розгляду і вирішення цивільних справ

Бондарчук Л.П., студент Вінницького відділення ННІЗН НАВС
Науковий керівник: кандидат юридичних наук *Петровський А.В.*

Відповідно до ч. 1 ст. 60 ЦПК України, кожна сторона зобов'язана довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог і заперечень.